

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetdirektörer Lt
Redovisningsdirektörer Lt
Finansdirektörer Lt
Landstingsekonomer

Reviderade riktlinjer för beräkning av pensions- skuld

SKL:s styrelse fattade den 10 juni 2016 beslut om:

- att rekommendera medlemmarna att från och med verksamhetsåret 2017 att vid beräkning av pensionsskuld tillämpa RIPS 07 kompletterat med de förslag som finns i RIPS-översynen.
- att uppdra åt kansliet att ta fram en sammanställning av regelverket i en ny RIPS 17.

Normalt sett uttalar sig SKL inte om värderingsfrågor med bäring på redovisningen via styrelsebeslut. När det gäller frågan om hur pensionsåtagandet ska beräknas och värderas har dock SKL av tradition tagit på sig den uppgiften för kommunsektorn. Den praktiska redovisningen i balansräkning, ansvarsförbindelse och resultaträkning regleras i den kommunala redovisningslagen samt i kompletterande normgivning från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

Ändringarna med avseende på den nya modellen beräknas genomföras 1 januari 2017. Vid vilken tidpunkt som detta ska tillämpas i redovisningen avgörs av RKR.

RIPS-översynen

För ett år sedan beslutade RIPS-kommittén om en översyn av RIPS-regelverket. En arbetsgrupp har genomfört en utvärdering av hur RIPS 07 har fungerat hittills samt tagit fram förslag till ändringar i beräkningsmodellen. Resultatet av denna översyn finns sammanställt i en promemoria. Promemorian skickades för tjänstemannasynpunkter till samtliga kommuner och landsting. De svarande har ansett att förslagen i huvudsak är bra.

På SKL:s webbplats (skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/pensionskostnader/ripsriktlinjerforberakningavpensionsskuld.9470.html) finns följande information:

- Enkätssammanställning – Utvärdering av RIPS
- PM – Översyn av RIPS 07
- Sammanfattning av remissvaren

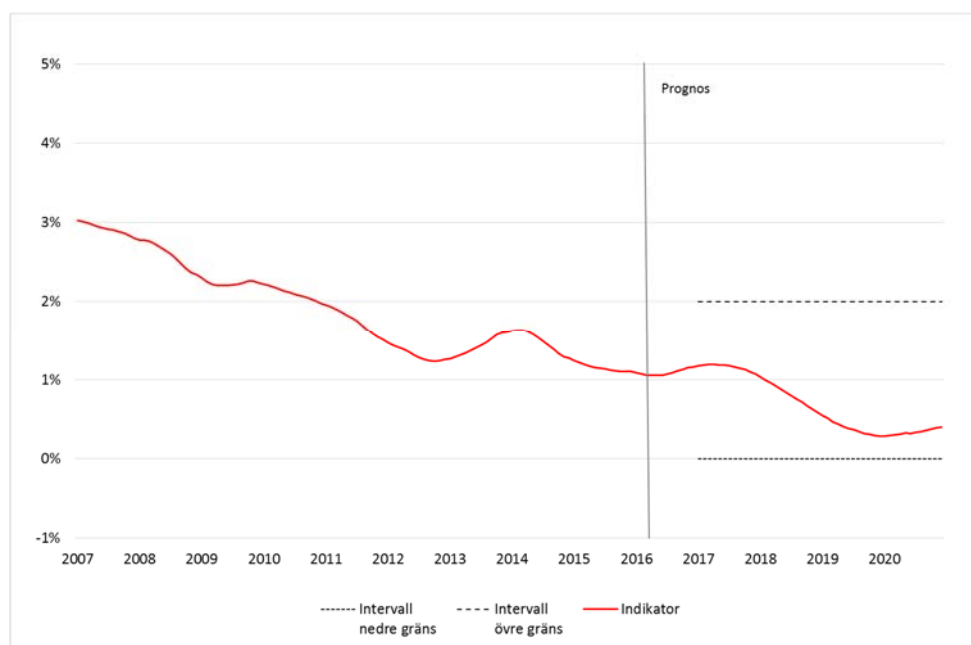
I detta EkonomiNytt finns en sammanfattning av beslutet om förändringar i beräkningsmodellen. En komplett sammanställning av regelverket, med benämningen RIPS 17, ska tas fram under hösten.

Real kalkylräntemodell

Pensionsskulden motsvarar nuvärdet av framtida pensionsutbetalningar och vid beräkning av skulden används således en kalkylränta. I RIPS 07 används en s.k. **indikatormodell** som stöd för att övervaka räntenivån. Tanken med indikatormodellen är att det ska finnas en koppling till den långsiktiga marknadsräntan men att diskonteringsräntan ska vara trögrörlig och stabil. Indikatorn varslar när diskonteringsräntan är alltför långt ifrån marknadsräntan. Det är bara när indikatorn ligger utanför toleransintervallet som räntan kan ändras. I RIPS-översynen konstateras att konstruktionen med en indikatormodell bör finnas kvar eftersom den i stor utsträckning bidrar till stabilitet i värderingen av pensionsskulden. En korrigering föreslås emellertid, som gör att modellen blir mer rättvisande under perioder då inflationen avviker från Riksbankens inflationsmål på 2 procent: den nuvarande nominella indikatormodellen ersätts av en real modell.

Diagram. Ny indikatormodell from 2017

Procent

Den nya indikatorn ska bestå av ett femårsnitt av differensen mellan den långa statsobligationsräntan och den faktiska inflationstakten. Toleransintervallet utgörs av den reala diskonteringsräntan ± 1 procentenhet.

Den reala diskonteringsräntan enligt nuvarande modell är för närvarande 1 procent, vilket i dagsläget stämmer väl överens med nivån på den nya indikatorn. Diagrammet visar att med aktuella prognoser för räntor och inflation kommer indikatorn att befinna sig inom toleransintervallet under överskådlig tid. Några ändringar i diskonteringsräntorna skulle därmed inte vara aktuella.

Kalkylräntan i pensionskultsberäkningen varierar beroende på hur pensionsförmånen är värdesäkrad, dvs. räknas upp med pris- eller löneutvecklingen. Som en förenkling reduceras den räntemodell som i dag är tredelad (nominell ränta, nominell ränta justerad med inflation och nollränta) till en tvådelad. Nominell kalkylränta kommer inte längre att användas eftersom endast en försumbar del i dag avser ej värdesäkrade pensioner.

Kalkylräntor enligt RIPS 17:

- För förmåner som räknas upp med prisbasbeloppet, samt för åtaganden som inte värdesäkras, används en real kalkylränta, för närvarande på 1,0 procent. Detta gäller för merparten av de pensionsförmåner som bokförs som skuld på balansräkningen och för pensioner som börjat betalas ut.
- För förmåner som räknas upp med inkomstbasbeloppet sker ingen diskontering, dvs. kalkylräntan är noll. Detta gäller den intjänade pensionsrätten, IPR 1997-12-31 och som ännu inte börjat betalas ut.

Vidare införs ett golv. Den reala kalkylräntan ska som lägst vara noll procent.

Livslängdsantaganden

En annan faktor som är av stor betydelse vid beräkning av pensionsskuld är de dödlighetsantaganden som används. I RIPS 07 rekommenderas tillämpning av de dödlighetsantaganden som Finansinspektionen föreskriver i sina trygghandgrunder. Till grund för dessa ligger Försäkringstekniska forskningsnämndens utredning av den svenska försäkringsdödligheten (DUS 2006). Denna studie uppdaterades 2014 med ett mer omfattande underlag (DUS 2014). Slutsatsen av uppdateringen var att modellens antaganden inte behövde justeras. Trygghandgrunderna som Finansinspektionen rekommenderar är således oförändrade.

KPA har emellertid jämfört denna modell med antaganden som bygger på observerad dödlighet i kommunal sektor och det finns indikationer på en avvikelse. Den antagna dödligheten för män förefaller enligt deras beräkning vara något överskattad, vilket kan innebära att pensionsskulden är undervärderad. Något förslag om korrigeringar i modellen med avseende på livslängd lämnas emellertid inte nu då det krävs djupare analyser om vilka korrigeringar som eventuellt kan behövas. En sådan utredning väntas ske under andra halvåret 2016.

Pensionsskuld för förtroendevalda

I en bilaga föreslås även riktlinjer för beräkning av pensionsskuld för förtroendevalda. Dessa riktlinjer förutsätter att bestämmelser om politikerpension enligt SKL:s rekommendation antagits.

Övriga frågor

I promemorian ”Översyn av RIPS 07” finns även en genomgång av några andra frågor:

- Effekter av det nya pensionsavtalet AKAP-KL
- Översyn av vissa tekniska delar i RIPS' beräkningsmodell
- Beräkning av finansiell kostnad
- Brister i dataunderlag vid beräkning av pensionsskuld
- RIPS-kommitténs roll

Effekter på kostnaderna

Enligt SKL:s prognoser bedöms det inte vara nödvändigt med någon förändring av diskonteringsräntans nivå under de närmaste åren.

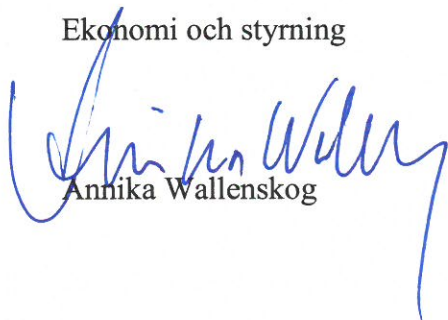
Borttagandet av den nominella diskonteringsräntan för att istället ersätta med den lägre reala diskonteringsräntan leder till en försumbar skuldökning. Den nya värderingsmetoden för pensionsåtaganden för förtroendevalda kan medföra en viss ökning av pensionsskulden för förtroendevalda.

En översyn av livslängdsåtaganden i sektorn kan dock eventuellt leda till att pensionsskulden ökar.

Frågor med anledning av detta EkonomiNytt besvaras av Siv Stjernborg tfn 08-452 77 51, Nils Mårtensson, tfn 08-452 78 86 och Kajsa Jansson 08-452 78 62. Alla kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skl.se

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Ekonomi och styrning

Annika Wallenskog

Siv Stjernborg